

Missa Exaudi Deus

Lambert de Sayve (1548-1614)

Doppelwendeltreppe in het paleis van de Habsburgers in Graz

De Completen

Vocaal en instrumentaal ensemble
o.l.v. Bart Schoukens - duiding Dick Wursten

Muziek aan het Habsburgse hof in Graz rond 1600

18 november 2023 • 20:00 uur Leuven, Abdijkerk Vlierbeek

19 november 2023 • 16:00 uur Oostende, Kapucijnenkerk

26 november 2023 • 16:00 uur Hoboken, O-L-V Geboortekerk

Laatste Franco-Vlaamse Polyfonist

Lambert de Sayve (1548/1549 -1614) is bij het grote publiek weinig bekend. Toch is hij de laatste Franco-Vlaamse Polyfonist die een grote carrière maakte in Europa, meer bepaald bij de Habsburgers in Oostenrijk.

Vermoedelijk was De Sayve koorzanger in de Sint-Lambertuskathedraal van Luik. Vanaf 1562 zong hij in de keizerlijke hofkapel in Wenen. De Sayve werd rond 1569 zangmeester in de abdij van Melk. Daarna trad hij in dienst van de Habsburgers in Wenen. Van 1577 tot 1582 was de Sayve actief bij *aartshertog Karel II* in Graz en nadien bij *aartshertog Matthias*. Toen deze in 1612 de keizerstroon besteeg, werd De Sayve leider van de Weense Hofkapel. Voor deze gelegenheid schreef De Sayve enkele motetten in meerkorige Venetiaanse stijl, waarvan de Completen er één uitvoeren: *Quem nova pompa virum*.

Van renaissance naar barok

Annibale Padovano (1527 - 1575) werd geboren in Padua en was werkzaam in Venetië vanaf 1552. Hij was actief als organist in San Marco en als componist. Hij was ook een van de eerste Italiaanse muzikanten die de overstap maakte naar het Habsburgse hof van *aartshertog Karel II* in Graz.

Giovanni Priuli (ca. 1575 - 1626) was actief als organist en componist in Venetië. Hij was wellicht een leerling van Giovanni Gabrieli. Priuli was verbonden aan de *Scuola Grande di San Rocco*. Daarnaast werd hij, naast de twee vaste organisten, vanaf 1607 aangesteld in San Marco als organist voor 'speciale gelegenheden'. Vanaf 1614/15 werd hij hofkapelmeester bij *aartshertog Ferdinand* in Graz.

Giovanni Gabrieli (ca. 1555 - 1612) was componist, organist en priester in Venetië. Gabrieli is één van de sleutelfiguren die muzikaal de overgang maakt van renaissance naar barok. Van Gabrieli weten we dat hij onder meer studeerde bij die andere grote Franco-Vlaamse Polyfonist: *Orlandus Lassus*. Giovanni Gabrieli was zelf een belangrijk leraar. Zijn wellicht bekendste leerling is *Heinrich Schütz*. Als componist liet hij een indrukwekkende verzameling instrumentale en vocale werken na.

Missa Exaudi Deus

Het centrale thema van dit concert is de **Missa Exaudi Deus** van Lambert de Sayve. Hij liet zich voor deze mis inspireren door een zevenstemmig motet van Gabrieli: *Exaudi Deus*. De Sayve maakt hiervan echter een dubbelkorige mis in 14 stemmen. Koor I heeft dezelfde bezetting als het zevenstemmige motet: 2 tenor zangers en 5 trombones. De Sayve voegt hier een tweede koor aan toe. Dit heeft een meer gewone bezetting: 2 sopranen, 2 alten, 1 tenor en 2 bassen. Wij kozen ervoor om koor II vocaal/instrumentaal te bezetten. Dit was zeker gebruikelijk in die tijd.

Deze mis is bewaard in de zogenaamde *koorboeken van Hren*. Dit is een verzameling van zes goed bewaarde codices die zich nu in de Nationale en Universiteitsbibliotheek in Ljubljana bevinden. *Tomaz Hren* was prinsbisschop van Ljubljana van 1597 tot 1630. Hij was nauw verbonden met het Hof van Graz, zeker in de periode 1614-1621, toen hij gouverneur was van 'Inner-Österreich' en resideerde aan het hof van *Ferdinand* in Graz.

Het belang van de Hren-handschriften is drievoudig: ze zijn heel goed bewaard en ze bevatten een aantal werken (waaronder de Missa Exaudi Deus) die nergens anders bewaard bleven. Tenslotte geven ze een overzicht van de liturgische muziek die aan het hof van Graz uitgevoerd werd. Op die wijze tonen ze ook aan hoe populair de Vlaamse en Italiaanse muziek was in die periode.

Er bestaan nog geen opnames van deze mis. Behalve een uitvoering in Ljubljana (*Festival Radovljica – 2017*) werd ze hedendaags ook nog nooit uitgevoerd. Wij kunnen dit doen dankzij de steun van *dr. Klemen Grabnar*, onderzoeker aan de faculteit Musicologie (Universiteit Ljubljana).

The concert is organised as part of the research project "Digital Presentation of the Long-Sixteenth-Century Church Music Connected to Carniola" (J6-2586), funded by the Slovenian Research and Innovation Agency.

PROGRAMMA

Sonata seconda à 8 voci Giovanni Priuli (ca. 1575–1626)

Toelichting Dick Wursten

Missa Exaudi Dei Lambert de Sayve (1548/49 -1614)
Kyrie - Gloria

Toccata del primo tono d'incerto Annibale Padovano (1527 – 1575)

Quem nova pompa virum Lambert de Sayve (1548/49 -1614)

Toelichting Dick Wursten

Missa Exaudi Dei Lambert de Sayve (1548/49 -1614)
Credo

Ricercar III à 4 Annibale Padovano (1527 – 1575)

Missa Exaudi Dei Lambert de Sayve (1548/49 -1614)
Sanctus Agnus Dei

Toelichting Dick Wursten

Canzon octavi toni à 12 Giovanni Gabrieli (ca. 1555 – 1612)

Nunc dimitis servum tuum Domine Giovanni Gabrieli (ca. 1555 – 1612)

De completen – vocaal en instrumentaal ensemble:

Zangers

Sopraan: Annick Desair, Chris Magnus

Mezzo: Griet Vercruysse

Alt: Nikkie Melis

Tenor: Frank Elsen, Frank Vanbelle, Werner Trio, Wolf Wouters

Bas: Jo Cops, Luc Laurent

Instrumentisten

Cornetto: Goedele Moons, Koen Vlaeyen

Trombone: Benedicte Moreau, Christophe Desbuleux, Jean-Pascal Hinnekens,

Luc Ritzen, Rein Van Bree

Dulciaan: Carine Rinkes, Christine Achten, Elisabeth Schollaert

Viola da gamba: Christine Lejeune, Véronique de Faily

Chitarrone: Els van Hooste

Orpharion : Koen Becu

Orgel: Ann de Lentacker

Muzikale leiding: Bart Schoukens

Dick Wursten: onderzoek en duiding

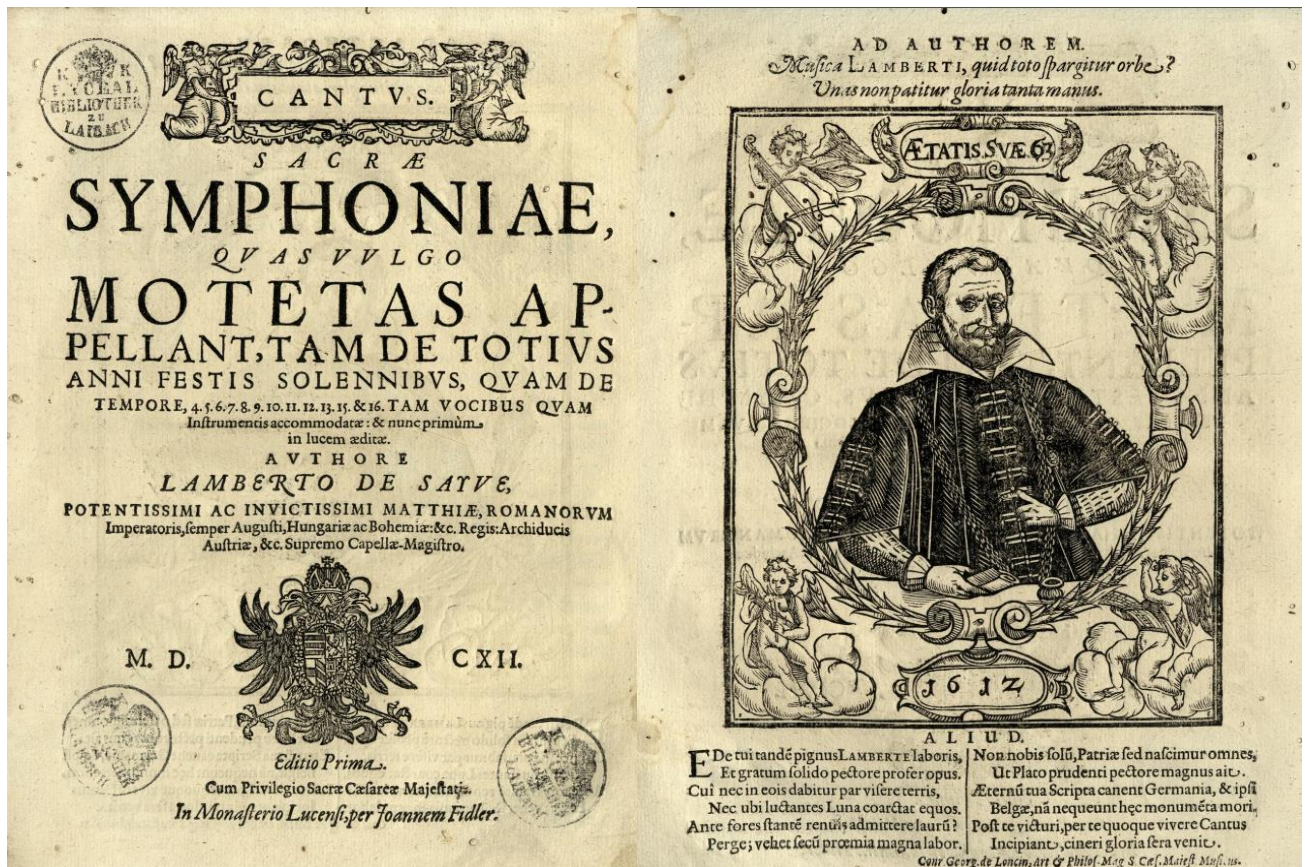
Quem nova pompa virum – Lambert de Sayve

In laudem Invictissimi Matthiae Romanorum Imperatoris à 10
Ter ere van Matthias, de onoverwinnelijke Romeinse keizer à 10

Quem nova pompa virum cunctis
spectanda plateis
Designat, celebrat quemque hodierna dies,
An Patrem Patriae, Archiducum de nomine
nomen,
qui trahit estque suae, lausque decusque domus,
Hic, hic magnarum virtutum Symbola portat,

Magnificis quae sint annumeranda Diis,

Hic est agnoscit Dominum quem coelifer Atlas,

Semidei Alcidae hunc, acta stupenda timent,

Macte animo Princeps veniet tibi gloria plena,

Cum tua Sol Oriens, gesta canetque cadens

Een nieuwe stoet doorheen alle straten:
Welke held duidt die aan?
Wien viert deze dag ?
Is het de vader des vaderlands, die faam
ontleent aan de naam van de aartshertog,
die de lof en eer is van zijn huis ?
Hier is hij, hij draagt de symbolen van zijn
grote macht (deugden),
die op het conto van de luisterrijke goden
zijn te schrijven.
Hier is hij, die de hemeldragende Atlas als
heerser erkent,
en van wie de wonderwerken van de zoon
van Alceus* onder de indruk zijn.
Gezegend zij uw geest, o Vorst. Volle glorie
komt tot u,
als de Rijzende zon uw daden bezingt, en
de ondergaande ook.

* = Hercules

Nunc dimittis à 14 – Giovanni Gabrieli

(Lofzang van Simeon)

Nunc dimittis servum tuum Domine

Secundum verbum tuum in pace

Quod parasti ante faciem omnium populorum

Lumen ad revelationem gentium et gloriam plebis
tuae Israel

Gloria Patri ...

Laat nu, Heer, volgens uw woord

uw dienaar in vrede heengaan.

*Mijn ogen hebben uw heil aanschouwd dat
Gij hebt bereid voor de volken:*

*het licht dat voor alle heidenen straalt, de
glorie van Israël uw volk.*

Eer aan de Vader...

Onze bijzondere dank gaat uit naar:

het parochieteam van de abdijkerk – Vlierbeek;

E.H. Frans Sonnevile en het parochieteam van de Kapucijnenkerk in Oostende;

de Kerkraad van de Parochie Onze-Lieve-Vrouw Geboorte

voor de warme verwelkoming in hun kerk en gemeenschap.